

Gra planszowo-terenowa

„Harcerskie Bucze”

Opracowała:

Pwd. Magdalena Sowińska wędz.

Kurs podharcmistrzyń „Herbaciarnia”

Mazowiecką Chorągiew Harcerek

Instrukcja do gry „Harcerskie Bucze”

Wprowadzenie:

Kursy instruktorskie na Buczu były niekiedy wielkim wyzwaniem dla kursantek i przynosiły ze sobą wiele niespodzianek i zaskakujących ćwiczeń. Jednym z nich było przyniesienie drewna do kominka. Podczas gdy kursantki wyruszyły do lasu po drwa, komenda zgasiła światło w budynku. Zadaniem dziewcząt był powrót do Bucza po ciemku. Celem zaś sprawdzenie czy dziewczęta dobrze orientują się w przestrzeni i rozmieszczeniu stancji. Dzisiaj sprawdzimy czy i my potrafimy sobie poradzić z takim zadaniem.

Dla kogo?

Gra jest przygotowana dla 3 zastępów.

Czego potrzebujesz?

- 1 kostka do gry (sześcienna)
- 3 pionki w różnych kolorach
- plansza do gry w formacie A4
- 1 zestaw pytań i odpowiedzi dla koordynatora
- 1 zestaw odpowiedzi do rozłożenia w formie gry terenowej
- zdjęcie Harcerskiej Szkoły Instruktorskiej na Buczu

Jak przygotować grę:

1. W sali/harcówce rozłóż planszę gry prowadzącą do zdjęcia budynku Szkoły Instruktorskiej. Pionki postaw na polu numer jeden kolejnych ścieżek prowadzących do gmachu, a kostkę połóż obok.
2. Rozetnij ponumerowane odpowiedzi i rozłóż je na zewnątrz budynku. W dowolnej kolejności, w odległości między poszczególnymi odpowiedziami nieprzekraczającej 10 kroków.

Instrukcja:

1. Gra jest przygotowana dla 3 zastępów, które muszą dojść jedną z trzech dróg do budynku Harcerskiej Szkoły Instruktorskiej na Buczu. Zastępowa jest w tym przypadku łącznikiem pomiędzy swoim zastępem pozostającym na zewnątrz, a koordynatorką zawiadującą planszą.
2. Gra zaczyna się od wyboru, który zastęp jako pierwszy będzie rzucał kostką.
3. Zastępowa rzuca kostką, a następnie przesuwa pionek o odpowiednią ilość pól. Podaje numer pola koordynatorce, która podaje jej numer pytania.
4. Zastępowa przekazuje numer do dziewcząt ze swojego zastępu, które szukają odpowiedzi na rozłożonych kartkach gry terenowej. Następnie wracają i podają odpowiedź do swojej zastępowej.
5. Zastępowa podaje odpowiedź koordynatorce. Jeżeli jest prawidłowa to może rzucić kostką.
6. Wygrywa zastęp, który dotrze do budynku Harcerskiej Szkoły Instruktorskiej na Buczu.

Zestaw pytań i odpowiedzi (dla koordynatorki):

1. Kto opracował projekt szkoły instruktorskiej?
Projekt szkoły instruktorskiej wzorowanej na Gillwell Park (ośrodek szkoleń i obozowisk skautów z całego świata otworzony 26 lipca 1919 roku w Wielkiej Brytanii) został opracowany przez Zbigniewa Trylskiego.
2. Kto zajął się realizacją projektu stworzenia szkoły instruktorskiej?
Realizacją planu powstającej stancji zajęli się Marian Wierzbiański i Wanda Jordanówna, którzy skierowali się do wojewody śląskiego Michała Grażyńskiego. Na tym spotkaniu poprosił o przygotowanie i przekazanie mu projektu, który do niego trafił w czerwcu 1927 roku.
3. Kto został pierwszym kierownikiem szkoły instruktorskiej?
Zimą 1929 roku Zarząd Oddziału ogłosił konkurs na stanowisko kierownika szkoły instruktorskiej. Wybrano hm. Stefana Szletyńskiego. Następnie wysłano go na kursy Chorągwi Warszawskiej i Krakowskiej w celu zapoznania się z metodami kształcenia. Organem doradczym miała zostać Rada Bucza.
4. Kiedy została rozpoczęta regularna praca instruktorska na Buczu?
Bucze zostało poświęcone 5 lipca 1931 roku przez ks. Biskupa Adamskiego. Na tę uroczystość zostały zaproszone wszystkie osoby udzielające dotychczas pomocy w rozbudowie Bucza, harcerze wracający ze zlotu Skautów Słowiańskich w Pradze oraz mieszkańcy okolicznych wiosek. To wydarzenie było inauguracyjnym pracą Harcerskiej Szkoły Instruktorskiej, która do 1932 roku działała pod komendą hm. Stefana Szletyńskiego.
5. W jaki sposób Józefina Łapińska została komendantką HSI na Buczu?
Do Głównej Kwatery wiadomość o potrzebie zorganizowania Międzynarodowej Konferencji Żeńskiej na terenie Polski. Takie zadanie postawiono przed Buczem, które należało wyremontować. Na koordynatora tych działań wybrano Józefinę Łapińską. Następnie zorganizowano kurs dla nauczycielek, po którym Stefan Szletyński zrezygnował z komendantury. Jego następczynią została sprawdzona instruktorka Józefina Łapińska.
6. Dlaczego Łapińska wybrała na swoją zastępczynię Ewę Grodecką?
Józefina Łapińska i Ewa Grodecka znały się z pracy w Chorągwi Kielecko-Radomskiej. Z pomocą Ewy Grodeckiej wciąż były organizowane zjazdy, a młode drużynowe trafiały na kursy do Szkoły Instruktorskiej na Buczu. Łapińska postanowiła też kontynuować współpracę z Ewą Grodecką i wyznaczyła ją na swoją przyboczną w Szkole Instruktorskiej.
7. Kiedy została otworzona Zuchowa Szkoła Instruktorska w Nierodzimiu?
Jesienią 1933 roku została uruchomiona Instruktorska Szkoła Zuchowa w Nierodzimiu i harcerze przenieśli tam swoje kursy z Harcerskiej Szkoły Instruktorskiej na Buczu.
8. Czy na Buczu przebywały dzieci?
Na Buczu odbywały się kolonie dla dzieci osób bezrobotnych. Stwarzało to możliwości praktykowania przez przyszłe drużynowe pracy bezpośrednio z dziećmi. Prawdziwe przeżycia i bezpośredni kontakt z problemami życia codziennego dzieci miały dać początek przemyśleniom i doświadczeniu wychowawczemu.

9. Kto zajmował się dziećmi z kolonii na Buczu?
Dzieci na koloniach na Buczu były zorganizowane w grupy na wzór gromad zuichowych, którymi zajmowały się uczestniczki kursów dla drużynowych.
10. Jakie stawiano podstawowe wymogi dotyczące przyszłej drużynowej?
Wymagania określone były na 17 rok życia, wykształcenie na poziomie gimnazjalnym i wcześniejsze doświadczenie w pracy na niższych funkcjach. Po spełnieniu tych wymogów harcerka mogła otworzyć próbę drużynowej.
11. Na czym polegały drużyny wiciowe?
Buczańskie instruktorki do współpracy były kursantki i kierowały ich samokształceniem poprzez kontakt korespondencyjny. Ten specyficzny sposób szkolenia prowadziła Ewa Grodecka systematycznie wysyłając listy z zadaniami i odpowiednimi planami działań. Uczestniczki wymieniały korespondencję również między sobą, co było zaplanowane i opisane w planach wędrówki listu.
12. Gdzie były publikowane wici dla drużynowych?
Od 1934 roku wymagania dotyczące drużyn wiciowych były publikowane na łamach pisma harcerskiego. Następnie harcerki wykonywały zadania według podanych instrukcji i wysyłały do swojej zastępowej. Ta z kolei opracowywała wyniki i przesyłała do komendy Bucza. Tam sprawdzano wyniki, następnie publikowano i omawiano na łamach „Skrzydeł”.
13. Jakie były podstawowe wymagania na stopień podharcemistrzyni?
Stopień podharcemistrzyni dotyczył drużynowych w wieku co najmniej 20 lat ze średnim wykształceniem i doświadczeniem w prowadzeniu drużyny.
14. Jakie były podstawowe wymagania, które umożliwiały zdobywanie stopnia harcemistrzyni?
Próbie mogła rozpocząć instruktorka w wieku co najmniej 23 lat ze średnim wykształceniem i 2-letnim doświadczeniem w służbie ze stopniem podharcemistrzyni.
15. Kiedy powstał Wydział Kształcenia Starszyny?
Działalność Szkoły Instruktorskiej na Buczu spowodowała potrzebę stworzenia jednostki, która byłaby odpowiedzialna za poszerzenie możliwości szkolenia starszyny. Z tej potrzeby powstał Wydział Kształcenia Starszyny w roku 1932 umiejscowiony na Buczu. Nad wytycznymi kursów dyskutowano i opracowywano stopniowo, a ich zadaniem było sprecyzowanie form i programów szkoleń.
16. Gdzie znajdziemy wyniki pracy Wydziału Kształcenia Starszyny?
Wyniki pracy Wydziału Kształcenia zostały wydane w 1936 w książeczce „Kształcenie starszyny harcerek”. Wszystkie podane w niej wytyczne i przepisy zostały zatwierdzone przez Jadwigę Wierzbiańską.
17. Czy na Buczu zostało otworzone przedszkole?
Za sprawą działalności Koła Towarzystwa Polek z Grodzca wiosną 1935 roku zostało otworzone na Buczu przedszkole. Jedną z przedstawicielek Hufca Buczańskiego prowadziła w nim zajęcia programowe w godzinach 8⁰⁰ - 12⁰⁰ dla grupy 30 dzieci.
18. Jaki był cel kolonii organizowanych na Buczu dla dzieci osób bezrobotnych?
Głównym celem ich pobytu na Buczu było wzmocnienie ich fizycznie oraz podwyższenia poziomu kulturalnego i utrwalenia poczucia polskości.

19. Czym zajmował się zastęp buczanek?

Wśród fachowej obsługi Bucza znajdziemy instruktorki: Kamila Kalecińska, Maria Ziemniak, Irena Luśniak, Stefania Knobloch, Wiktoria Werner, Stanisława Rączka, Franciszka Kaczmarska, czy Aniela Libionka późniejsza komendantka Hufca Buczańskiego. Nazywano je zastępem buczanek.

20. Czego dotyczyły kursy gospodarstwa domowego organizowane na Buczu?

Na Buczu organizowano kursy gospodarstwa domowego. Pierwsze 4 z nich odbyły się w roku szkolnym 1932/33 skupiając 30 dziewcząt. Trwały przez 7 tygodni i obejmowały one 14 godzin zajęć z zakresu gotowania, porządków, sporządzanie przetworów oraz szycia.

21. Kiedy odbyła się VII Światowa Konferencja Skautek na Buczu?

VII Światowa Konferencja Skautek obradowała od 6 do 14 sierpnia 1932 roku. Brały w niej udział delegatki z 23 krajów. Obrady rozpoczęły się spotkaniem przy ognisku z aktywnym udziałem kluczowych postaci harcerskich.

22. Z jakiego powodu rozpoczęto budowanie struktur Pogotowia Harcerskiego we wrześniu 1938 roku?

Prawdziwy okres próby dla harcerek przyszedł na przełomie września i października 1938 roku, kiedy oczywiste było przyłączenie Zaolzia do Polski. W stan pogotowia zostały powołane chorągwie: Krakowska, Śląska, Kielecka i Łódzka.

23. Kto brał udział w organizacji struktur Pogotowia Wojennego Harcerek w 1938 r.?

Józefina Łapińska zaczęła organizować struktury Pogotowia Wojennego Harcerek z dniem 21 września 1938 roku na bazie instruktorek przebywających na Buczu. Do wzięcia udziału w pracach poprosiła Hufiec Buczański oraz uczennice Szkoły Przynależności Gospodyń Wiejskich.

24. Jakie były cele kursów usprawnień organizacyjnych zarządzanych w 1938 roku?

Celem ćwiczeń na kursach organizowanych dla instruktorek usprawnienia fizycznego było wyrobienie wytrzymałości, zręczności, zwinności i odwagi. Powstały również sylwetki zuchów i harcerek usprawnionych, a do zajęć zastępu i drużyny dołączono wychowanie fizyczne.

25. Co się stało z Buczem po II wojnie światowej?

Część Buczanek w 1945 roku powróciła na miejsce stacyjny szkoły instruktorskiej, aby przywrócić budynki do stanu używalności. W remoncie zniszczonych pomieszczeń i ich wyposażeniu pomogła miejscowa ludność. Sprzęt zakładowy i wyposażenie wróciło na swoje miejsce i wkrótce znów zaczęły odbywać się tam kolonie. Z czasem zaczęto przekształcać je na sanatoria dla dzieci chorych na gruźlicę pod okiem dr Marii Niżegorodcew. Aktualnie w pobliskich Górkach Wielkich prowadzony jest Dziecięcy Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Bucze”.

Zestaw podpowiedzi gotowych do wycięcia

1. Projekt szkoły instruktorskiej wzorowanej na Gillwell Park (ośrodek szkoleń i obozowisk skautów z całego świata otworzony 26 lipca 1919 roku w Wielkiej Brytanii) został opracowany przez Zbigniewa Trylskiego.
-

2. Realizacją planu powstającej stancji zajęli się Marian Wierzbiański i Wanda Jordanówna, którzy skierowali się do wojewody śląskiego Michała Grażyńskiego. Na tym spotkaniu poprosił o przygotowanie i przekazanie mu projektu, który do niego trafił w czerwcu 1927 roku.
-

3. Zimą 1929 roku Zarząd Oddziału ogłosił konkurs na stanowisko kierownika szkoły instruktorskiej. Wybrano hm. Stefana Szletyńskiego. Następnie wysłano go na kursy Chorągwi Warszawskiej i Krakowskiej w celu zapoznania się z metodami kształcenia. Organem doradczym miała zostać Rada Bucza.
-

4. Bucze zostało poświęcone 5 lipca 1931 roku przez ks. Biskupa Adamskiego. Na tę uroczystość zostały zaproszone wszystkie osoby udzielające dotychczas pomocy w rozbudowie Bucza, harcerze wracający ze zlotu Skautów Słowiańskich w Pradze oraz mieszkańcy okolicznych wiosek. To wydarzenie było inauguracyjnym pracę Harcerskiej Szkoły Instruktorskiej, która do 1932 roku działała pod komendą hm. Stefana Szletyńskiego.
-

5. Do Głównej Kwatery wiadomość o potrzebie zorganizowania Międzynarodowej Konferencji Żeńskiej na terenie Polski. Takie zadanie postawiono przed Buczem, które należało wyremontować. Na koordynatora tych działań wybrano Józefinę Łapińską. Następnie zorganizowano kurs dla nauczycielek, po którym Stefan Szletyński zrezygnował z komendantury. Jego następczynią została sprawdzona instruktorka Józefina Łapińska.

6. Józefina Łapińska i Ewa Grodecka znalazły się z pracy w Chorągwi Kielecko-Radomskiej. Z pomocą Ewy Grodeckiej wciąż były organizowane zjazdy, a młode drużynowe trafiały na kursy do Szkoły Instruktorskiej na Buczu. Łapińska postanowiła też kontynuować współpracę z Ewą Grodecką i wyznaczyła ją na swoją przyboczną w Szkole Instruktorskiej.

---

7. Jesienią 1933 roku została uruchomiona Instruktorska Szkoła Zuchowa w Nierodzimiu i harcerze przenieśli tam swoje kursy z Harcerskiej Szkoły Instruktorskiej na Buczu.

---

8. Na Buczu odbywały się kolonie dla dzieci osób bezrobotnych. Stwarzało to możliwości praktykowania przez przyszłe drużynowe pracy bezpośrednio z dziećmi. Prawdziwe przeżycia i bezpośredni kontakt z problemami życia codziennego dzieci miały dać początek przemyśleniom i doświadczeniu wychowawczemu.

---

9. Dzieci na koloniach na Buczu były zorganizowane w grupy na wzór gromad zuchowych, którymi zajmowały się uczestniczki kursów dla drużynowych.

---

10. Wymagania określone były na 17 rok życia, wykształcenie na poziomie gimnazjalnym i wcześniejsze doświadczenie w pracy na niższych funkcjach. Po spełnieniu tych wymogów harcerka mogła otworzyć próbę drużynowej.

---

11. Buczańskie instruktorki do współpracy były kursantki i kierowały ich samokształceniem poprzez kontakt korespondencyjny. Ten specyficzny sposób szkolenia prowadziła Ewa Grodecka systematycznie wysyłając listy z zadaniami i odpowiednimi planami działań. Uczestniczki wymieniały korespondencję również między sobą, co było zaplanowane i opisane w planach wędrówki listu.

12. Od 1934 roku wymagania dotyczące drużyn wiciowych były publikowane na łamach pisma harcerskiego. Następnie harcerki wykonywały zadania według podanych instrukcji i wysyłały do swojej zastępowej. Ta z kolei opracowywała wyniki i przesyłała do komendy Bucza. Tam sprawdzano wyniki, następnie publikowano i omawiano na łamach „Skrzydeł”.

---

13. Stopień podharc mistrzyni dotyczył drużynowych w wieku co najmniej 20 lat ze średnim wykształceniem i doświadczeniem w prowadzeniu drużyny.

---

14. Próbę mogła rozpocząć instruktorka w wieku co najmniej 23 lat ze średnim wykształceniem i 2-letnim doświadczeniem w służbie ze stopniem podharc mistrzyni.

---

15. Działalność Szkoły Instruktorskiej na Buczu spowodowała potrzebę stworzenia jednostki, która byłaby odpowiedzialna za poszerzenie możliwości szkolenia starszyny. Z tej potrzeby powstał Wydział Kształcenia Starszyny w roku 1932 umiejscowiony na Buczu. Nad wytycznymi kursów dyskutowano i opracowywano stopniowo, a ich zadaniem było sprecyzowanie form i programów szkoleń.

---

16. Wyniki pracy Wydziału Kształcenia zostały wydane w 1936 w książeczce „Kształcenie starszyny harcerek”. Wszystkie podane w niej wytyczne i przepisy zostały zatwierdzone przez Jadwigę Wierzbiańską.

---

17. Za sprawą działalności Koła Towarzystwa Polek z Grodźca wiosną 1935 roku zostało otworzone na Buczu przedszkole. Jedną z przedstawicielek Hufca Buczańskiego prowadziła w nim zajęcia programowe w godzinach 8⁰⁰ - 12⁰⁰ dla grupy 30 dzieci.

18. Głównym celem ich pobytu na Buczu było wzmocnienie ich fizycznie oraz podwyższenia poziomu kulturalnego i utrwalenia poczucia polskości.

---

19. Wśród fachowej obsługi Bucza znajdziemy instruktorki: Kamila Kalecińska, Maria Ziemniak, Irena Luśniak, Stefania Knobloch, Wiktoria Werner, Stanisława Rączka, Franciszka Kaczmarska, czy Aniela Libionka późniejsza komendantka Hufca Buczańskiego. Nazywano je zastępem buczanek.

---

20. Na Buczu organizowano kursy gospodarstwa domowego. Pierwsze 4 z nich odbyły się w roku szkolnym 1932/33 skupiając 30 dziewcząt. Trwały przez 7 tygodni i obejmowały one 14 godzin zajęć z zakresu gotowania, porządków, sporządzanie przetworów oraz szycia.

---

21. VII Światowa Konferencja Skautek obradowała od 6 do 14 sierpnia 1932 roku. Brały w niej udział delegatki z 23 krajów. Obrady rozpoczęły się spotkaniem przy ognisku z aktywnym udziałem kluczowych postaci harcerskich.

---

22. Prawdziwy okres próby dla harcerek przyszedł na przełomie września i października 1938 roku, kiedy oczywiste było przyłączenie Zaolzia do Polski. W stan pogotowia zostały powołane chorągwie: Krakowska, Śląska, Kielecka i Łódzka.

---

23. Józefina Łapińska zaczęła organizować struktury Pogotowia Wojennego Harcerek z dniem 21 września 1938 roku na bazie instruktorek przebywających na Buczu. Do wzięcia udziału w pracach poprosiła Hufiec Buczański oraz uczennice Szkoły Przysposobienia Gospodyń Wiejskich.

24. Celem ćwiczeń na kursach organizowanych dla instruktorek usprawnienia fizycznego było wyrobienie wytrzymałości, zręczności, zwinności i odwagi. Powstały również sylwetki zuchów i harcerek usprawnionych, a do zajęć zastępu i drużyny dołączono wychowanie fizyczne.

---

25. Część Buczanek w 1945 roku powróciła na miejsce stacji szkoły instruktorskiej, aby przywrócić budynki do stanu używalności. W remoncie zniszczonych pomieszczeń i ich wyposażeniu pomogła miejscowa ludność. Sprzęt zakładowy i wyposażenie wróciło na swoje miejsce i wkrótce znów zaczęły odbywać się tam kolonie. Z czasem zaczęto przekształcać je na sanatoria dla dzieci chorych na gruźlicę pod okiem dr Marii Niżegorodcew. Aktualnie w pobliskich Górkach Wielkich prowadzony jest Dziecięcy Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Bucze”.
